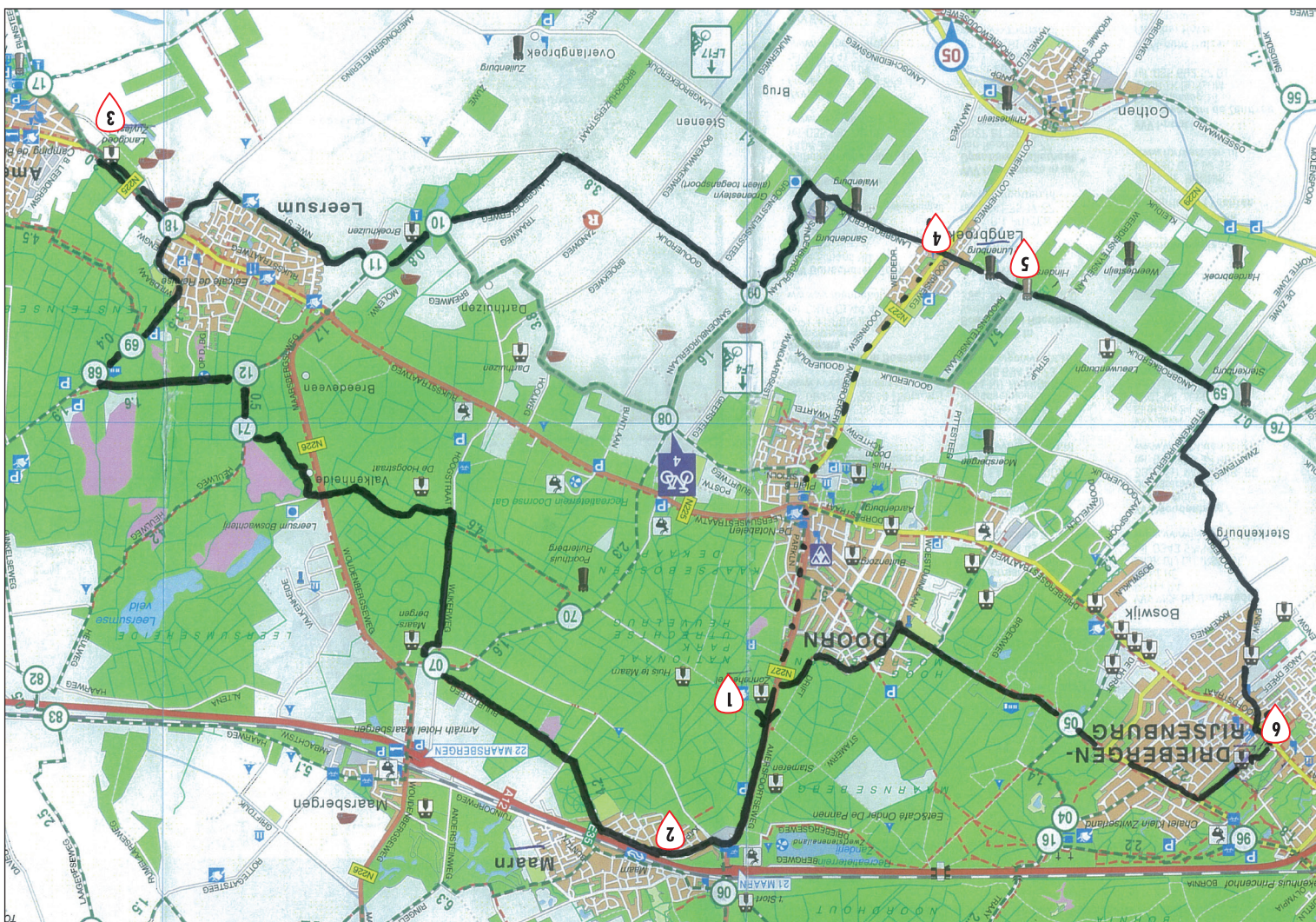
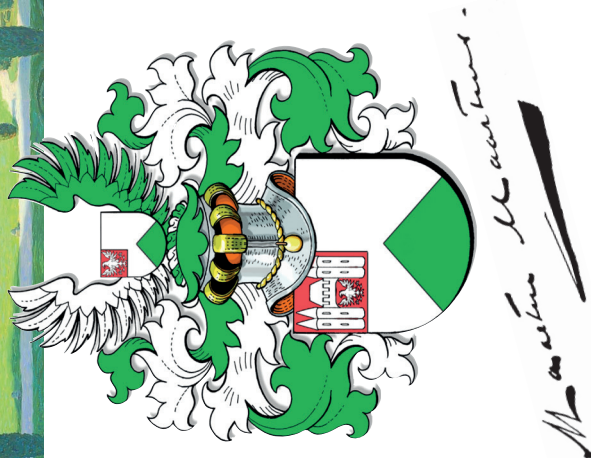

Maarten Maartens FIETSRUTE

Maarten Maartenshuis/ Zonheuvel, Michiel Kranendonk, 2008.

Fietsen door het gevarieerde landschap waar de schrijver Maartens Maartens woonde en werkte is fietsen op z'n best. Direct nadat u Landgoed Zonheuvel verlaat bevindt u zich midden in de uitgestrekte bossen van de Utrechtse Heuvelrug. Dalend en stijgend doorkruist u de Stichtse Lustwarande en passeert u de plekken waarop Maartens zijn stempel drukte: Landgoed Zonheuvel, het Maarten Maartenshuis, Zuylestein, Langbroek, Lunenburg en Sparrendaal waar de Van Vollenhovens woonden, familie van zijn moeder en zijn vrouw.

BESCHRIJVING MAARTEN MAARTENS FIETSRUTE

Lengte route: 46 km

Start- en Eindpunt: Maarten Maartenshuis, SBI, Zonheuvel, Amersfoortseweg 98, 3941 EP Doorn. Grotendeels volgt de route de fietsknooppunten: 07, 70, 71, 12, 68, 69, 17, 18, 11, 10, 09, 13, 59, 96, 05. De nummers 1 t/m 6 verwijzen naar de beschrijvingen. R=rechtsaf, L=linksaf.

Start:

- **Poortgebouw van het Maarten Maartenshuis**, SBI, Zonheuvel 1 Fiets de oprijlaan af naar de uitgang van landgoed Zonheuvel.
- R- fietspad **Amersfoortseweg (N227)** richting Maarn.
- R- na 2 km schuin rechts de **Maarnse Grindweg** op.
- L- na 500 m linksaf de **Kapelweg** op. Bezoek de Ontmoetingskapel, voorheen de **Maartenskapel** op de Kapelweg 45 te Maarn. 2
- Vervolg de Kapelweg. Deze gaat na 450 m. over in de **Buurtsteeg**.
- R- Bij **knooppunt 07** schuin rechtsaf richting **knooppunt 70**. L- bij de **Wijkerweg**.
- De **Wijkerweg** gaat over in de **Hoogstraat**.
- L- Na 50 m naar **knooppunt 71 (Let de Stigterpad)**.
- R- Bij **knooppunt 71** naar **knooppunt 12**.
- L- Doorfietsen naar **knooppunt 68**. Fiets zuidwaarts naar **knooppunt 69** en verder zuidwaarts naar **knooppunt 18**.
- L- **Rijksstraatweg N225** ri. **knooppunt 17**. Na 1 km. aan de rechter kant ligt **Landgoed Zuylestein** 3 Een bezoek waard. De tuinen zijn op afspraak toegankelijk. (www.landgoed-zuylestein.nl)
- Ga terug over de **Rijksstraatweg** westwaarts naar **knooppunt 18**.
- L- bij **knooppunt 18** naar **knooppunt 11**.
- Bij **knooppunt 11** fietst u naar **knooppunt 10**.
- R- Ga recht door via de **Langbroekerweg** en de **Gooyerdijk** naar **knooppunt 09**.
- L- bij **knooppunt 09** de **Sandenburgerlaan** op richting **knooppunt 13**. Ga **NIET** het privé-terrein op. Fiets om Sandenburg heen.
- R- **Langbroekerdijk**. Links ligt Walenburg. In Langbroek kunt u op de Brink de **waterpomp** en achter de kerk de **graven** van Maartens, zijn vrouw en dochter bezoeken. 4
- Steek de Provinciale weg N227 over. Pas op! Vervolg de **Langbroekerdijk**. U passeert aan de linker hand **kasteel Lunenburg** 5 De tuinen zijn op afspraak te bezichtigen. U fietst 3 km. langs De Wetering langs Hindersteyn en Leeuwenburgh.
- R- bij **knooppunt 59** en buitenplaats Sterkenburg rechts de **Sterkenburgerlaan** opfietsen in noordelijke richting, richting **knooppunt 05**.
- L- De eerste weg links, de **Dwarsweg** opfietsen, die overgaat in de **Gooijersdijk**. Na gemeentebord Driebergen-Rijsenburg de **Engweg** vervolgen. Aan de linkerhand ligt Dennenburg.
- L- Fiets de **Hoofdstraat** op en sla linksaf.
- Na bewonderen van **buitenplaats Sparrendaal** 6 aan uw rechter hand, **Hoofdstraat** vervolgen tot verkeerslichten bij monument van Dr. Schaepman. (1844 –1903), vriend van Maartens, dichter, theoloog en politicus.
- R- richting 'Park Sparrendaal'; rechter toerit aanhouden.
- R- Na bereiken van het gebouw, 'Fietspad' op; L- na 50 m. (Rechts ligt Sparrendaal)
- Fiets op het fietspad in noordelijke richting. R- bij het verlaten van het park rechtsaf de Arnhemse Bovenweg op. Bij verkeerslichten recht door. Vervolg de **Arnhemse Bovenweg**, die overgaat in de **Oude Arnhemse Bovenweg**. Zijwegen negeren.
- L- Na bord 'Doorn' bij de **Woestduinlaan**.
- R- Na 400 m. **Jan van Galenlaan** schuin rechts opfietsen. **Austerlitzseweg** oversteken.
- **Jan van Galenlaan** uitrijden tot De Drift.
- L- het fietspad op; bij overgang in een bospad rechtsaf 'fietspad' nemen.
- U steekt de **Amersfoortse Straatweg** over naar Landgoed Zonheuvel, het **Eindpunt**.

Wie was Maarten Maartens?

Maarten Maartens is het pseudoniem van **Jozua van der Poorten Schwartz** (1858-1915), een Nederlandse prozaschrijver en dichter die in het Engels schreef. In de jaren tussen 1885 en 1914 schreef hij veertien romans, korte verhalen, gedichten en toneelstukken. Befaamd in vooral Engeland en Amerika, kreeg zijn werk in Nederland niet de aandacht die het verdiende. In 1883 trouwde hij met zijn nicht Anna van Vollenhoven, een gefortuneerde Amsterdamse patriciërsdochter. Het geluk van zijn huwelijk werd overschaduwd door Anna’s slechte gezondheid. Overal in Nederland en in het buitenland werd genezing gezocht, maar geen doktershulp of verblijf in sanatoria mocht baten. De zomers werden meestal doorgebracht in Nederland, achtereenvolgens in kasteel Lunenburg in Neêrlangbroek, kasteel Zuylestein in Leersum en Huize De Bunt in Driebergen, totdat hij tussen 1901 en 1903 op landgoed De Zonheuvel naar eigen idee een buitenhuis liet ontwerpen door de Driebergse architect Fukkink, thans bekend als het Maarten Maartenshuis. Maartens voelde zich nauw verbonden met zijn omgeving en had een grote voorliefde voor de natuur en het bijzondere landschap van de Utrechtse Heuvelrug (www.maartenmaartens.nl).

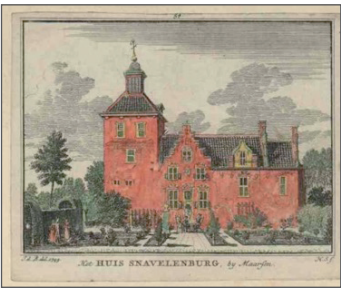
Maarten Maartens brak een lans voor de fiets
Maarten Maartens heeft zich, als gemeenteraadslid van Langbroek, ingezet om het fietsverbod van tafel te krijgen dat gold op de doorgaande wegen van Langbroek. *‘de rijders op zoogenaamde velocipeden of door zamengeperste lucht bewogen voertuigen’* moesten sinds 1881 aan de kant gaan staan, zodra er een door paarden getrokken voertuig aan kwam. Langs bijna alle wegen liep water en de paarden schrokken van hun nieuwe *‘stalen concurrenten’*. Dat het verbod uiteindelijk in 1899 werd ingetrokken, kwam omdat toenemende aantallen fietsers massaal de wet overtraden. De handhaving door slechts één veldwachter bleek een onmogelijke opgave.

1 Het Maarten Maartenshuis

Maartens bouwde rond 1900 op buitenplaats *De Zonheuvel* een landhuis met bijgebouwen. De Amersfoortsestraatweg, die de buitenplaats Zonheuvel in noord-zuid richting doorsnijdt, was vroeger een schapendrift en ten oosten daarvan liep het ‘Maarnse’ kerkepad van Maarn naar Doorn. Maartens beschrijft het belang van deze plek in het verhaal *De Dodenweg* uit *Vrouwen die ik heb gekend*, 1977, Meulenhoff. Bij de bouw kan kasteel Zuylestein bij Leersum als voorbeeld hebben gediend. Hij woonde er enkele jaren. Maar het in 1790 afgebroken kasteel Snavenburg bij Maarssen toont grotere gelijkenis. Zijn bibliotheek, verzameling antiek en vaste interieurelementen bepaalde mede het huisontwerp. Dat het ontwerp geen eenvoudige opgave was blijkt uit Maartens’notities: *‘People I meet cry out to me from a distance: ‘Don’t take my Architect!’ or ‘the man who built our place is dead. So, thank God, he can’t build for you!’*

Het poortgebouw was vroeger voor de helft ingericht als woning voor de butler Willem Kirpestein en zijn gezin. Het andere deel bestond uit de stallen. Vanaf 1905 waren hier niet alleen de paarden en de koetsen met al het toebehoren ondergebracht, maar tevens de automobiël. Notitie van Maartens: *‘The pink house, with its lines of green shutters, slid into view, amongst its roses, terraced and trellised, low and long on the gentle grass-slope, against chestnut and beech’*.

Kopergravure van Het huis Snavenburg, bij Maarsen, 1750, Hendrik Spilman, naar een tekening van Jan de Beijer.

Na Maartens’ dood in 1915 woonden zijn echtgenote Anna van Vollenhoven met dochter Ada in het huis. Anna overleed in 1924. In de daarop volgende jaren maakte Ada van het huis een internationaal centrum voor de jeugd. Gedurende de beide wereldoorlogen werd het huis deels ingericht als noodhospitaal. Sinds de verkoop van landgoed Zonheuvel aan het Slotemaker de Bruïne Instituut in 1974 bewaakt de Stichting Maarten Maartens het culturele erfgoed van Maartens, waaronder boeken, manuscripten en voorwerpen die betrekking hebben op leven en werk van Maarten Maartens. Het huis kreeg in 1998 de status van Rijksmonument. Op de bovengang is de Maartens expositie te bezichtigen.

2 Ontmoetingskapel voorheen Maartenskapel.
(Kapelweg 45, Maarn)

Maartens’ vrouw en dochter toonden zich, net als Maartens, betrokken bij de plaatselijke gemeenschap, zoals onder andere blijkt uit het meefinancieren van de bouw van de *Maartens Kapel* in Maarn. De kapel is in 1916 gebouwd mede dankzij een schenking van de familie Blijdensteijn van Huis te Maarn. De marmeren gedenksteen herinnert hieraan.

3 Zuylestein (Rijksstraatweg 9a, Leersum)
Op kasteel Zuylestein, een 14de-eeuwse ridderhofstede, woonde Maartens met zijn gezin van 1895-1899. Notitie van Maartens: *‘This one is all halls and walls, the latter being so absurdly thick that they leave no space for the apartments’*. In 1945 verwoestte een bombardement het gebouw.

In 1981-’83 is op enige afstand van het voormalige kasteel een nieuw huis Zuylestein opgetrokken. Van de oudere situatie zijn bewaard gebleven: het 17de-eeuwse poortgebouw met een wapenstein van Nassau-Zuylestein, een formele tuin met tuinhuis, de orangerie, tuinbeelden, tuinvazen en een toegangshek met een rijke smeedijzeren bekroning. (www.landgoed-zuylestein.nl)

4 Langbroek

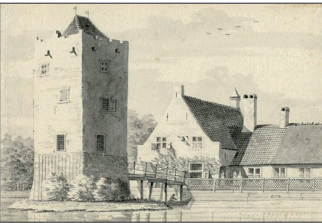

Een lang en drassig gebied, doorkruist met brede sloten, waarvan de belangrijkste de Langbroekerwetering is. Schrijver **Gerrit Achterberg** werd geboren op landgoed Sandenburg en heeft zijn dorp voor altijd op de literaire kaart heeft gezet. Uit Maartens’ literaire werk blijkt zijn diepe religieuze gevoel en zijn voorliefde voor de ‘gewone’ man. Als dank voor zijn verblijf in kasteel Lunenburg Langbroek liet hij in 1893 een waterpomp bouwen voor de dorpsgemeenschap. Deze schonk Maartens vanwege de cholera-epidemie einde negentiende eeuw. In de spaarvelden van de pomp staat de bijbeltekst Exodus 23 vers 25: *„Gij zult den Heere uwen God dienen, zoo zal Hij uw brood en uw water zegenen; en Ik zal de krankheden uit het midden van u weren.”*

Op de begraafplaats achter de kerk bevinden zich **de graven** (nr. 1A-149) van Maarten Maartens, zijn vrouw Anna en hun dochter Ada van der Poorten Schwartz. De grafschriften luiden: *‘Work is Love made visible’* en *‘Uit den dood overgegaan in het Leven’*.

5 Lunenburg (Langbroekerdijk A 99, Langbroek)
Op kasteel Lunenburg woonde Maartens met zijn gezin van 1890-1892. Het is een omgrachte, vierkante woontoren, uit de 13de eeuw. De toren en het landhuis zijn in 1944 door een bombardement gedeeltelijk verwoest. In 1968-’70 kreeg de toren zijn middeleeuwse gedaante terug. Uit 1865 dateren de brug, het monumentale toegangshek en het gepleisterde koetshuis. (www.kasteellunenburg.nl)

6 Buitenplaats Sparrendaal
(Hoofdstraat 87-91, Driebergen)
Op buitenplaats Sparrendaal woonde Maurits van Vollenhoven, neef van Maartens en Anna. Hij was tijdens de Eerste Wereldoorlog Nederlands diplomaat in België en heeft een grote rol gespeeld bij de hulp aan het Belgische volk in die periode. Vermoedelijk heeft dankzij zijn bemiddeling ex-keizer Wilhelm II in Nederland in Huize Doorn onderdak gekregen. (www.museumarnemuiden.nl) **Sparrendaal** is een in oorsprong 17de-eeuwse buitenplaats. Het is een van de oudste buitenplaatsen op de flanken van de Utrechtse Heuvelrug. (www.sparrendaal.nl)

Praktische informatie

Deze fietstocht is speciaal samengesteld in 2015 ter gelegenheid van de Herdenking van Maarten Maartens’ 100° sterfjaar door Henriette van Zwet-de Savornin Lohman. Meer informatie vindt u op www.maartenmaartens.nl en in de expositie in het Maarten Maaartenshuis. Tijdens de Herdenking van Maartens’ 100e sterfjaar (15 augustus t/m 26 september 2015) serveren de Doornse restaurants Fleuri, De Notabelen en De Orangerie speciale menu’s uit Maartens’ kookboek! U kunt bij Langbroek de tocht halveren door via Doorn terug te fietsen naar Landgoed Zonheuvel. U kunt ook starten in Langbroek en via Driebergen fietsen en vanaf Landgoed Zonheuvel terug fietsen naar Langbroek.

De Dwaas Gods is heruitgegeven in het kader van de herdenking door uitgeverij Meulenhof. Maartens’ e-books zijn te downloaden via www.archive.org.

Notities van Maartens zijn afkomstig uit *Letters of Maarten Maartens*, samengesteld door zijn dochter, uitgegeven in 1930 te Londen door Constable & Co LTD.

